

Előfizetési árak helyben és vidéken

Egy évre . . . 12 korona
Félévre . . . 6 korona
Negyedévre . . . 3 korona
Egyes szám ára 12 fillér.

Megjelenik vasárnap és
csütörtök reggel

HATÁRŐR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ujvidék.

Petőfi-utca 47. szám,

ahova a lap szellemi s anyagi részét illető közlemények küldendők.

Ilyen közleményeket és megkereséseket lapunk nyomdája is elfogad.

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvidéki Hivatalos Lapja.

Egy táborba.

Tán soha annyira szükség nem volt arra, hogy egy táborba szólítsuk Ujvidék minden független gondolkozású és érzésű szabad polgárát, mint most, amikor azt látjuk, hogy a jelenlegi parlamenti többség: a mely a nemzeti munkapárt nevével ruházta fel magát, mikép akarja elfojtani, erőszakkal, ha kell tüzzel-vassal a nemzet jogos aspirációt és miként hagyja magát vezetetni gróf Tisza István által, a ki foszforeszkáló szemekkel, mint egy hipnotizált, mint egy beteges rögeszme maniakusa, szinte önkívületi őrjöngésében, odadobja magát és az országot nekünk idegen osztrák érdekeknek.

Ez a fanatikus rajongó, ez a beteges gondolkodású ember tüzcsovával a kezében, lángba akarja borítani az országot.

Hatalmi tobzódásában, határt nem ismerve, egy új november 18. elé akarja állítani az országot, mely pedig Tisza Istvánt ép november 18-i gyászos és szégyenletes szereplése miatt lelökte arról a polcra, ahonnan ez az exaltált ember a nemzet sorsát igazgatta és meghuzta megkongatta a halálharangot a szabadelvűpárt felett, amely 30 évig volt a parlament többsége és amely a balkezes geszti junker november 18-i merénylete miatt megsemmisült.

És Tisza István, ahelyett, hogy a november 18-iki eseményekből okulva, ilyen újabb tébolyra nem ragadtatná magát, hipnotikus és gyűlölettől vérző szemekkel újabb politikai Königrätzbe viszi bele pártját és sodorja kiszámíthatatlan következmények elé: az egész országot.

Az erőszak, a törvénytelenység, az alkotmány sérelmek korszaka következik reánk és mi mégis, izzó hazafisággal, az igazság győzelmébe vetett hittel, a legelszántabb harcokésztséggel nézünk szembe a geszti kényur örületi tobzódásának és harcolunk lelkünk utolsó lehetéig, szívünk utolsó dobbanásáig a nemzet jogaiért, programunkért: minden igaz magyar evangéliumért.

Egy táborba hívunk minden igaz hazafias gondolkodású, független polgárát e városnak. Csinaljuk meg az összes ellenzéki elemek egyesülését.

Egy táborba hívunk mindenkit: 48-as vagy 67-est, mindazokat, akik a mai kormány és a mai rendszer megbuktatására kezet akarnak fogni.

Az általános, egyenlő, községenkénti titkos választójog blokkját kell megcsinálnunk, mert e népjogok diadalától függ ennek a sokat hánytorgatott országnak a sorsa.

Csatasorba tehát: a ki a népjogokért, az ország függetlenségéért, szabadságáért megvívandó élet-halál harcban részt akar venni.

Tisza István örületesen nemzetrontó tobzódására egy válasz lehet csak: egy táborba minden ellenzéki!

És akkor bennünket a poklok kapui sem dönthetnek meg!

Egészségtelen közélet és gyógyító szereik.

Az egész világ folyása az ellentétek összeütközéséből és kiegyenlítődéséből áll. Ahol teljesen megszűnnek vagy erőtlenné válnak az ellentétek: ott maga az élet is gyengül, rothad. Az ellentéteknek szüntelen sorozatában kell váltakozniok. Ez az élet hullámozó árja. Így van ez nemcsak a természetben, hanem talán még inkább az emberönalkotta világban, a társadalomban és a nemzeti, sőt nemzetközi életben is.

Talán sehol sem érdemel akkora figyelmet az életnek ez az örök törvénye, mint nálunk, ahol ennek a törvénynek az érvényesülését mesterségesen, erőszakos eszközökkel is igyekeznek megakadályozni.

Ami máshol „a feltámadás és az élet”, az nálunk a mostani vezető elemek

és körök u. n. lehetőségi dogmája szerint az elbukás, a megsemmisülés szülő oka.

A most hatalmon levő párt, a „nemzeti munka” pártja nemcsak gyűlöli, hanem teljes erejéből és válogatatlan eszközökkel is megsemmisíteni igyekszik az ő ellentéteit, az ellenzéki pártokat, nemcsak az országgyűlési, hanem a közélet bármely nyilvánulásában, amennyire csak lehet, a törvényhatóságok kebelében is.

Mi lehet az oka ennek a természeti törvényekkel is ellenkező jelenségnek? Hiszen más kormányrendszereknek is voltak ellenzékeik s ha kényelmetlen volt is az ellenőrzés, a bírálat, de nem gyűlölték, nem törték megsemmisítésükre, mint a politikai hatalom mostani biratokosai.

Nem tévedünk, mert a mostani rendszer egész eddigi élete igazolja, mikor azt mondjuk, hogy az ok azonos vagy közel rokon azzal a jelenséggel, mikor a

bűnösök kerülnek, rettegnek a nyilvánosságot, irtóznak a leleplezésektől. Hiszen ez a rendszer *bűnben, a nemzeti akarat letörésében fogantatott, törvénytelen ágyból született s eredendő bűne átszármazott minden teremtményre, minden hívére.* Szégyelnie kell származását, tehát üldöznie, irtani kell azokat, kik ennek hű tükrét szüntelen elébe tárják. Olyan ez, mint a tetemrehívás: a letört nemzet sebéből mindig kibuggyan a vér, mikor ezek a bűnösök feléje közelednek.

A bűnnek az a rossz természete, hogy csak újabb bűnökkel takarható. Látjuk a Khuen-kormányról, hogy bűnei mentetetésére csak újabb kormányzati bűnököt halmoz.

A bűn csak akkor javítható, ha beismerjük. Ez a javulás első feltétele. A munkapárt jegyében élő rendszer nem javulhat, mert nem akarja elismerni legszembeszökőbb bűneit sem, noha igazán sokszor meztelenre vetkőztették. Nem akarja elismerni, hogy a *nemzeti jogokat eladta* a választásra adott idegen judáspénzért s ezekkel a választásokkal *megmérgezte* a választó nép erkölcsét. Nem akarja elismerni, hogy a választások alkalmával ígért *választói reformot* félrelökte, holott az ellenzék s a tények talán ezerszer is rámutattak, hogy a mostani tartatatlan állapotoknak egyedüli és megváltásszerű korrektívuma a körültekintő bölcseséggel megalkotandó választói reform, melyet a nemzet maga is úgy vár, mint szabaditást.

Hogyan nyulna a Khuen-Tisza rendszer olyan korrektívumhoz, melyet a nemzet és lelki képviselője, az ellenzék, főleg a függetlenségi párt a jobb jövő, a boldogulás biztos szerének tart? Bécsben és a burgban a választói reformot csak addig akarták és sürgették, amíg attól a nemzet romlását remélték; mihelyt látták, hogy a nemzet maga is várva-várja mindjárt gyanút fogtak, hogy csakugyan Magyarország erősödésére vezethet s mindjárt nem kellett. Nos, ami Bécsnek nem kell, az Khuennek s híveinek sem kellenek, mert ők Bécsnek csak így kellenek.

Igérték a nép terheinek könnyítését s aztán hozták a népet *agyonyomással* fenyegető katonai javaslatokat,

Igérték a hírhedt 9-es bizottsági program megvalósítását s még ezt a silány császármorzst sem tudták feltálatni.

Igérték a *készfizetések* felvételét s aztán ezt a sovány koncot is odadobták az osztrák Moloch torkába, miután a magyar nemzeti bankot már eltemették.

Az ellenzék rámutat cáfolhatatlan bizonyítékokkal a dédelgetett Tomasics, horvát bán bűneire. Khuen testével fedezi, mint édes gyermekét sib. stb.

És az ellenzék felelősségre von, bírál, rámutat a bűnökre. De a bűnös nem sze-

reti, ha bűneit feltárják, leleplezik; s ha mégis megtörtént, telekendőzi mindenféle pirosítóval, szépitőszerral. Csakhogy az olyan erkölcsök, melyek a pirosító és szépitőszerek alá huzódnak, sohasem megbízhatók. A szépitőszerek csak arra való, hogy újabb bűnre csábítsanak. Ezt az ellenzék látja s a bűnök tovább halmozását minden törvényes eszközzel meg akarja akadályozni, mert tudja, hogy a nemzetet menti meg a romlástól. A kormányzat bűnei az ország, a nemzet sebei. Azok a sebek fájhatnak az országnak, a nemzetnek, de az új rend hívei ezekből a sebekből élnek, mert ők nem a nemzetet, hanem magukat féltik. Minél több sebből vérzik a magyar nemzet, annál engedelmesebb, erőlenebb szolgája Bécsnek és a bécsi abszolút akaratnak. Ez az abszolút akarat pedig a „munkapárt”-nak keresztelt kirendeltséget magának s nem a magyar nemzetnek vette. Igaz, hogy az igaz magyarok sem kérnek belőle.

Te pedig jó ellenzék felforgatod az ország békéjét, nyugalmát, ha ezeket a császárpárti magyarokat háborgatod nemzeti munkájukban s mert a császár hű magyarjai ezt nem engedhetik, téged ki akarnak irtani tüzzel-vassal, de csak úgy, ha lehet.

Ezt a botor szándékot és buta tervezetést már sokszor hirdették a mungók, de a valószínűségétől még a lehetetlenségig messze vannak. Az ellenzéki szellem a magyarnak immár több század óta gyülemlő, ki-kitörő ereje. Ha elfojtják, kitör, mint a földgáz. Ez a szellem örök és kicsavarhatatlan fegyver a sok százados ellenség, Bécs ellen. Hogy ennek az ellenségnek a századok során a magyarok között is mindig akadtak szövetségesei, az csak a gáz visszafajtására alkalmazott silány elzáró machináció volt. Elseperte s elsepri utjából ezután is. Elsepri ezeket az apró Khueneket, a vármegyei basákat csunya erőszakoskodásukkal, durva, nevetlen hetvenkedésükkel együtt. Talán natalom-csábító eszközeivel sikerül ideig-óráig megfertőzteni a közélet levegőjét, sikerül az egészséges közéleti vérkeringést mozgó ellenséget a nepotizmus, a pajtázkodás terített asztaláról élősködő magyarkákkal félretolni, de véleményének szabad nyilvánításában megakasztani soha.

A függetlenségi párt most is az *egészségtelen közélet* betegségének a gyógyítására keresi az orvosságot, ha lehet, békés uton, ha nem lehet, a küzdelem folytatásával és a győzelemnek teljes kivívásával. A közélet csak akkor nyerheti vissza egészségét, ha éltető forrását: az ellenvélemények szabad nyilvánulását nem akadályozza egyes érdekszövetkezetek és paraziták hatalmi hóbortja, érdemtelensége. Az ellenzéknek országosan és megyéenként is az a feladata, hogy a gyógyító műveletet addig folytassa, amíg célját éri. Amint látjuk, most elszántan halad a cél felé. Minden becsületos, jó magyar csak szerencsét kívánhat neki.

Ujvidék virilistái.

Ujvidék sz. kir. város legtöbb adót fizető bizottsági tagjainak 1912. évi névjegyzékét az igazoló választmány következőleg állapította meg:

	Kor.	fill.
1. Dungserszky Lázár — —	23,500	
2. Kondorossy Demeter — —	4369	05*
3. Dr. Adamovich István — —	3768	83*
4. Adamovich Sándor — —	3404	32

Az Ujvidéki Orient ÁSVÁNYVIZ

diadala

két első díj

az 1911. évi római
világkiállításon a
legnagyobb díjjal a

„Gran PREMIO“-val

nagy aranyéremmel és
diszoklevéllel és az
1911. évi augusztusban
megtartott párisi nemzetközi
kiállításon a
legnagyobb díjjal a

„Grand PRIX“-vel

arany éremmel és diszoklevéllel kitüntetve!

A kitüntetések

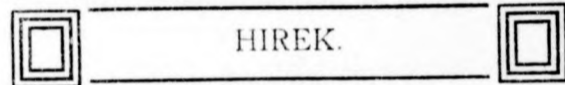
Wagner Testvérek

Ferenc József-téri üzletének

kirakatában láthatók!

5. Dr. Csirics A. Milán — —	3383	26*
6. Dr. Dungserszky Gedeon — —	3372	38*
7. Nikolics István — — —	3301	70*
8. Dietzgen Gábor — — —	3221	01*
9. Guttman Alfréd — — —	3068	74
10. Frank Lipót — — —	3068	74
11. Bauer Gyula — — —	3056	75
12. Dr. Gavanazky Tivadar — —	2831	07*
13. Dr. Kassovitz Armin — —	2753	24*
14. Peits Péter — — —	2727	46
15. Maesvanszky Pál — — —	2624	16*
16. Kron Károly — — —	2521	95
17. Ernszt József — — —	2476	05
18. Dr. Leitner Benő — — —	2452	76
19. Dr. Kleiszner Gusztáv — —	2330	62*
20. Mayer Imre — — —	2205	44
21. Jęftics Dóme — — —	2203	33
22. Roth Vilmos — — —	2191	93
23. Dr. Amon Pál — — —	2096	90*
24. Fischer Sándor — — —	2095	60
25. Szlávi János — — —	2094	84*
26. Plavics Gábor — — —	2072	—*
27. Miroszavjevics P. Koszta — —	2048	10
28. Fürst J. János — — —	2040	28
29. Dr. Kubinyi Károly — — —	2012	10*
30. Kron Riehard — — —	1984	—*
31. Brunner Ede — — —	1977	47
32. Dr. Polith Mihály — — —	1921	30*
33. Dr. Kemény Soma — — —	1905	40*
34. Schubert Rezső — — —	1864	03
35. Dr. Ofner Mór — — —	1854	—*
36. Faith Ferenc — — —	1835	30
37. Mijatovics Milos — — —	1759	27
38. Dr. Szlezák Lajos — — —	1713	36*
39. Jankovits Dusan — — —	1683	08
40. Winkle István — — —	1625	42
41. Moga Tósa — — —	1615	05
42. Dietzgen Imre — — —	1611	—

A * jelölt adója a törvény értelmében kétszeresen van számítva.

HIREK.

Uj ezredparancsnok. A szabadkai 6. honvédegyalozezred — melyhez az ujvidéki zászlóalj is tartozik, parancsnokává Vörös Tibor marosvásárhelyi ezredes nevezetett ki.

Egy ujvidéki iparos sikere. Igaz öröm tölti el lelkünket valahányszor a hazai, a helyi ipar elismeréséről, egy-egy iparos polgártársunk sikeréről adhatunk hírt. Legújabbban egy gyönyörű, művészi kivitelű, valódi arany himnuszú zászlószalagról van szó, mely Tausch Lajos ujvidéki misemondó, zászló, templomi szerek berendezési cégnél készült s napokon át volt kiállítva. Ezen remek kivitelű zászlószalag elkészítésével a horvát bán, Tomasics neje: szül. Gaj Pálné bizta meg s tüntette ki Tausch Lajos polgártársunkat, aki a megbízatásnak a banné teljes megaláztatására felelt meg. Midőn Tausch Lajos ezen újabb sikeréhez gratulálunk, nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy ezen zászlószalag a károlyvárosi Merkur nevű kereskedő-egylet részére készült s hogy a zászlót is Tausch Lajos készítette. Nevezett cég tehát az ily cikkek, valamint templomi szerekkel leendő megbízásra nemcsak nyugodt lelkiismeretességgel ajánlható de érdemes is.

Kaszinói estély. Az ujvidéki Magyar Kaszinó legközelebbi estélyét e hét szombatján, november 11-én tartja s ez alkalommal Mészáros Mihály kir. kath. magyar főgimn. tanár fog felolvasni, még pedig a „Repülés” című, vetített képek kíséretében.

Ismeretterjesztő előadás. Dr. Piukovich Sándor folytatta az „Ujvidéki Katholikus Olvasókör”-ben ismeretterjesztő előadásainak sorozatát. Vasárnap délután a Balaton szépségeit mutatta be, míg ma csütörtökön délután 6 órakor a nyultenyésztésről értekeztek.

Szerenád. Az „Ujvidéki Dalárda” szombaton este agilis elnökének Szabó Imrénének tiszteletére, névnapja előestéjén szerenád adott. Három kart mutatott be Hollós Lipót vezetésével. Az elnök az üdvözlést szép szavakkal köszönte meg.

Teaestély. Az „Ujvidéki Beltéri Katholikus Kör” szombaton tartott teaestélye a legfényesebb sikerrel járt. A terem színültig telt meg előkelő közönséggel, amely élvezettel hallgatta végig a minden részében sikerült műsort. A konferenciáiban Obermüller Ferencet láttuk, akinek lelkes, fáradhatatlan tevé-

kenységét külön ki kell emelnünk. A műsor első számaként Szedlacek Mathild és Gódor Nelly „A porticii néma” operához irt nyitányt mutatták be őszinte sikerrel zongorán. Regényi Kálmán hegedűszólója ismét fénypontja volt az estélynek. Kevesen kezelik a vonót oly ügyesen, mint ő, ritka az a tehetség, amely oly érzésteli hangot esal ki a hegedűből, pedig fárasztó, nehéz darabokat választott, amelyeknek technikája nagy készütséget igényel, ő ezeket a nehézségeket ügyességgel legyőzte. Derda szonátáját és románát és Petle románát mutatta be Dr. Kanyó Gyula mester zongorakísérete mellett. Farkas Eszti ke igen ügyesen deklamálta el a „csipkerózska” t. Kardos László „Poldi” kupléja, majd a Gyenizse Károlyal együtt előadott „Kutyatragédia” nagy tetszést idézett elő. Schubert Márton tenorszólójával eddig elért sikereinek számát egy újabbal szaporította. Curtis nápolyi dallával, majd a „Hej cigány hallod-e” aktualitással és végül a Sorrentói emlék előadásával ért el nagy tetszést. Kardos László és Gyenizse Károlynak „Haramiak” című sikerült kettőse után egy nagyon ügyes kar, a Legovfélé „Angusztó” került előadásra, amelyben a solót Schubert Márton énekelte. Hangverseny után felszolgálták a figyelmes háziasszonyok, továbbá a bájos urleányok a Gulovits László készítette teát, míg az estélyt a reggelig jó kedvben tartó hagyományos tánc fejezte be. Igaz elismerés illeti Dr. Amon Pál elnököt és Grossinger János alelnököt. A fiatalság sorából a szereplőkön kívül különösen Obermüller Ferenc vált ki, kinek készséggel segítkezett Dr. Piukovich Sándor.

Katalin-táncfűzér Az „Ujvidéki Katolikus Olvasókör” vasárnap Katalin-táncfűzért rendezett a polgári lövölde helyiségeiben. Igen szépszámu közönség jelent meg ez alkalommal és vig hangulatban hódolt a fiatalság a táncnak. A rendezőség élén a kör elnöke, Dr. Piukovich Sándor állott.

Elesipett tolvaj. Radinger András telepí pincéjéből ismeretlen tettes egy hordó bort emelt el. Az idegen borra áhító tolvaj azonban nem sokáig örvendhetett a jogtalan zsákmánynak, mert ébren érködő rendőrségünk csakhamar elesipte Mészáros Antal személyében, akinek istállójában a hordó bort elásva megtalálták.

Csöd. A kir. törvényszék az ujvidéki szerb kereskedelmi egyesület ellen, annak kérelmére, elrendelte a csődöt és tömeggondnokává Dr. Jankovics Pál ügyvédet, helyettesévé pedig Dr. Fischer Henrik ügyvédet nevezte ki.

Halálozás. Demetrovits István nyug. közs. jegyző, aki egy idő óta asztmában szenvedett, e hó 4 én életének 78-ik évében meghalt. Temetése e hó 6-án ment végre nagy részvétellel. Az elhunytban Dr. Demetrovits Vladimír polgármester édesatyját siratja.

Zsabyia község előljárósága versenytárgyalást hirdetett és tartott a községben furandó két Norton-kuttra s a beérkezett ajánlatok közül Kócsy Sándor ujvidéki kutfuró ajánlatát fogadta el mint legolesőbbat. Kócsy Sándor Titelen is nem rég 3 mély kutat furt s most Titel község részéről újabb 2 kut furásával lett megbízva. Kócsy Sándor polgártársunknak a kutfurás terén nemcsak a megyében, de azon túl is elért eddigi sikerei és szakavatottsága nemcsak Kócsy Sándornak, de városunknak is dicsőségére szolgál.

Kedvezmény a szőlőmivelőknek. A m. kir. államkincstár mindazokat, akik szőlőket s z é n k é n e g g e l tartják fenn, két harmadrész adóengedezésben részesíti; az ujonnan ültetett szőlők után 10 évi adómentességre van törvényes igényük a szőlősgazdáknak. Azon szőlősterület, melyet a filokszera elpusztított, bejelentendő és a művelődési ágban történt változás feljegyzése kérhető, mert a szőlők magasabb adó alá esnek.

Érdekes megfigyelni, hogy a közönség mily bizalommal van az osztálysorsjegyek iránt. Ez magyarázatot talál abban, hogy a sorsjegyek huzásánál a kormány gyakorolja az ellenőrzést. Oly sok ember jutott már osztálysorsjegy által vagyhoz, hogy jó szolgálatot vélünk tenni, amidőn t. olvasóinknak ajánljuk, hogy a november 16-án kezdődő játékra rendeljenek sorsjegyet Kiss Károly és Társa bankházában, Budapest, Kossuth Lajos-utca 13, mert köztudomásu, hogy: Kiss szerencsése nagy.

Megszökött elmebeteg. Leszer Teréz soproni illetőségű elmebeteg megszökött a baji elmeegógyintézetből. Szabadkán, a hová szökött, a rendőrség a megküldött személyleírás után felismerte és elfogta.

Ujncállitási előmunkálatok A honvédelmi miniszter körrendeletet intézett a városokhoz, mely szigorú utasítást tartalmaz arra nézve, hogy a községek idejekorán hozzák tudomására a szolgálati kedvezményre igényt tartóknak, hogy a kedvezmény iránti kérvényüket már január vagy február havában adják be.

Uj takarékpénztár. Ókéri takarékpénztár Rt. cég alatt új fiókintézet alakult Ókérén 50.000 kor. alaptőkével (500 drb. 100 kor. részvény.)

Megbűntetett szavazó. Kunits Szevén zombori lakos a tavalyi törvényhatósági bizottsági tagválasztás alkalmával Kunits Koszta helyett szavazott le, természetesen a mungólistával. Följelentés folytán a büntető törvényszék elé került a dolog s a törvényszék a polgárok választójoga ellen elkövetett véttségben bűnösnek mondva ki Kunits Szevánt, ezért 4 napi fogházra átváltoztatható 70 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

Uj középiskola a megyében. Dr. Purgly Sándor szabadkai főispán akeiója következtében biztos és alapos remény, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszterium Szabadkán új középiskolát állít fel

A háztartási vándoriskolák szaporítása. Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter leánynevelésünk egy régen érzett és nagymértékű hiányán azzal segít, hogy a vidéken leányok és menyecskék részére hat hetes tanítást rendeztet. Ezek a tanításokon a gyermeknevelés általános ismeretét, a kertgazdasági, állattartási, tejkezelési és általában a háztartás körébe eső ismereteket tanítják.

Közgazdaság.

Állatállomány és trágyatermelés.

Mindinkább köztudattá válik immár az a kétségbevonhatatlan tény, hogy művelői növényeink nagy terméseket csak akkor adhatnak, ha a talaj bővelkedik tápláló anyagokban. Szó sincs arról, hozzá járul a nagy termésekhez a talaj helyes megművelése, meg a kedvező időjárás is, de művelhetjük bármint jól a talajt, lehet az időjárás bármint kedvező, még sem lesz termésünk, ha nincs a talajban bőséges tápláló anyag.

A mult evben tettem erre nézve kísérletet, a midőn egy rosszul kezelt, rosszul művelt birtok kezelését vettem át, sokkalta jobban műveltem talajomat mint elődöm, mégis talajomnak az a része, a melyet trágyával el nem láttam, csak 12 q rozstot termett, kevesebbet mint az előző evben, az ellenben, a melyet kat. holdaként ugyanilyen művelés mellett 2 q káli szuperfoszfát és 80 kg. chilalétrómmal láttam el, 121 q-at termett.

Ha tehát elismerjük megdönthetetlen ténynek, hogy csak az a talaj adhat nagy termést, a melyben sok a tápláló anyag, akkor mindjárt az a kérdés helyezkedik előtérbe, hogy vajlon termelünk-e annyi istálló trágyát az országban, mint a mennyi szükséges arra, hogy talajainkat jó termő erőben tarthassuk. De sajnos, e tekintetben azt kell válaszolnunk, hogy sokkal, de sokkal kevesebb istálló trágyát, termelünk mint a mennyire földjeinknek szüksége volna, sőt ma kevesebb istálló trágyával rendelkezik az ország, mint a mennyivel rendelkezett szántó földjeihez arányitva 1870-ben. A statisztikai adatokból egészen pontosan kiszámíthatjuk, hogy amennyiben szántó földjeinket aránylag ugyan annyi istálló trágyával kívánjuk ellátni, mint amennyivel elláttuk 1870-ben, akkor jelenlegi állatállományunkon kívül 700000 drb. szarvos állatra

volna szükségünk, vagyis az 1870-i trágya-gyázással szemben kb. 70 millió q trágya hiány van. Nem azért, mintha most kevesebb volna állatállományunk, mint volt 1870-ben, hanem azért, mert azóta rengeteg legelőt törtünk fel, az ugaros gazdálkodással jórészt felhagytunk, amennyiben az akkori 30 procentnyi ugartartásról 12 százalékra szállottunk le, állatállományunk pedig egyáltalán nem szaporodott arányosan. Ha most mindezek mellett még azt is tudjuk, hogy 1870-ben 15-16 millió q búzát arattunk, ma pedig 48-60 millió q at aratunk, akkor be kell látnunk, hogy ma kétszer, háromszor több foszfort vonunk el talajunkból, mint a mennyit elvontunk 1870-ben, vissza pedig jóval kevesebbet adunk s így el fog következni az az idő, hogy talajaink kimerülnek, hová tovább termékelenné lesznek, a minthogy termés átlagunk ma is messze maradnak más államok termés átlagainál.

Ezen a végzetes bajon csak úgy segíthetünk, ha megfeszített erővel igyekszünk azon, hogy azt a foszfor mennyiséget, amelyet talajainkból ily horribilliss termésekkel elvonunk, vissza is pótoljuk. Ennek pedig csak egyetlen egy módja van, ha a foszfor tartalmu műtrágyákat, nevezetesen pedig a vízben oldható szuperfoszfátot sokkalta kiterjedtebben alkalmazzuk, mint alkalmaztuk eddig, ha összes kalászosainkat, amelyeknek legnagyobb a foszfor szükséglete, szuperfoszfátba vetjük s ha nem csupán 16000 vagon szuperfoszfátot használunk el az országban, hanem felhasználunk ötször-hatszor annyit, amikor tehát e tekintetben is nyugat követőivé leszünk,

Szitaló eső, köd és szél

ezek az ismertető jelei novembernek. Hogyan maradjon az ember mégis egészséges? A ki ezt a nagy dolgot el akarja érni, használjon Fáyféle valódi sodeni ásvány-pasztilát óvatossággal. A ki pedig a nyálkártyák és a légutak ingerének jelentkezését érzi, használja a pasztillákat védelem gyanánt. A Fáy-féle valódi sodeni sohasem téveszti el hatását és olcsó ára (egy doboz 1 korona 25 fillér) mindenkinek lehetővé teszi a használatát, de nagyon kell vigyázni, hogy az ember igazán a valódi sodenit kapja.

Főképviselet Magyarországra és Ausztriára: W. Th. Guntzert, cs. és kir. udv. szállító, Wien IV/1. Grosse Neugasse 17.

Felelős szerkesztő: **Zanbauer Agoston.**
Laptulajdonos az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt.

Szén-koksz.

Finom porosz szalon-köszén házba szállitva 4 kor. 20 fill. bécsi légszeszkoksz 4 „ 80 „

Kapható:
BAUER GYULA
Ujvidék, Uspenzka-utca 5. sz.

SALVATOR

kivaló bór- és lithiumos gyógyforrás
vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitünő hatásu. Természetes vasmentes savanyviz.

Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszerárakban. SCHULTES ÁGOST Sainye-Lipócsi Salvatorforrás-vállalat Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

